

Maart, eindelijk maart

Vorige maand hadden we het over de onthullingen van de maand maart en als beginnend imker denk je dan automatisch aan het openen van een bijenkast. Ik kan me dat ongeduld best voorstellen en als er dan werkelijk een eindeloze voorjaarsdag komt ... dan doet een kort durende inspectie niet zo veel kwaad, maar gebruik uw verstand. Gebruik een stokdoek om de warmte enigszins vast te houden en licht niet alle raten volledig uit de kast. Ik neem aan dat u zich al een redelijk beeld heeft gevormd hoe het volk er voor staat voordat u tot het intieme binnenste van de bijentros doordringt en dat alleen door een goed gebruik van oren en ogen. Laten we eens een kijkje gaan nemen. Onze oren hebben we de afgelopen maanden al vaak tegen de kastwand gelegd om het zachte geruis te horen van de bijentros. Weest u voorlopig tevreden als u dat geluid hoort, maar weet dat er volksstammen imkers zijn die alt- en sopraangeluiden weten te onderscheiden en aan elk een aparte betekenis toekennen. Voor u is dat nog toekomstmuziek!

Heeft er al een reinigingsvlucht plaats gevonden dan vindt u op de kast wellicht wat bruine streepjes. Dat is bijenontlasting. Bij een gezond volk zult u daar weinig van merken omdat het lozen van de pakketjes ontlasting plaats vindt tijdens de reinigingsvlucht. De bijen terroriseren dan de omgeving en dat is duidelijk te merken aan het wapperende wasgoed. Dat wasgoed heeft vooral de voorkeur omdat het vochtig is en er tegelijk water kan worden opgezogen. Heeft de nosema toegeslagen dan zijn veel bijen nauwelijks in staat tot vliegen en bevuilen ze de kast en naaste omgeving. Tegen nosema is weinig te doen. Geef een zwaar aangestast volk zodra het weer dat toelaat een nieuwe of in ieder geval een ontsmette broedkamer, laat het volk in de loop van het voorjaar veel kunstraat uitbouwen en vervang overjarige zwarte raten.

Bijenkroeg zonder vergunning en het verhaal van mulstreden

Over de waterhaalsters hebben we het de vorige maand al gehad en u kunt zich nu overtuigen dat ze actief zijn. Voor het inrichten van een bijenkroeg heeft u geen vergunning nodig. Kasten uitgerust met een gaasrooster en bodemla zijn voor de imker een open bijenboek. Aan de hand van de mulstreden op de lade kunt u zien waar het volk zich in de kast bevindt. De wasmulstreden zijn in de loop van de winter gevormd door afgeknaagde celdekseltjes van de verbruikte

voedselvoorraad. Onze bijen starten hun trektocht langs de voedselvoorraad in de raten globaal van voor naar achter en van onder naar boven. Is er weinig voedsel aanwezig dan hebben de bijen maar een kleine voedselbarrière te nemen. Snel zijn ze achter en boven in de broedkamer aangekomen met een uitgeputte voedselvoorraad als resultaat en een smalle wasmulstreep over de gehele bodemla. Waren de bijen nog in leven dan maakte een bijenhouder waar zoiets voorkwam als de weerga een water-suikeroplossing 2 op 3, vulde daarmee een grote pot met geperforeerd deksel, verwijderde de dekplank, draaide de pot boven de tros om en dekte het volk plus zijn/haar eigen schuldgevoel toe met een paar warme doeken. U merkt wel dat ik in de verleden tijd schrijf, want bij u als fanatieke enthousiasteling komt een dergelijke "zunigheid" natuurlijk niet voor. Volken die volgens de voorschriften worden ingewinterd hebben niet zo gauw te weinig voedsel, maar nu we toch de misèrekraan hebben open gedraaid wil ik nog even stilstaan bij een situatie die vooral voorkomt tijdens een langdurige winterzit. Nu ik dit verhaal achter de computer intik, is het begin januari en stormachtig en zeer zacht weer.

December was wat winters, er werd zelfs even geschaatst, maar 23 december waren de bijen massaal los (uiteraard op maandag=wasdag). Hoewel niets wijst op een spoedige kou-inval, kan de winterzit nog langdurig zijn. De winter van 1962/63 was er zo een, vooral kleine volkjes zijn toen massaal omgekomen met voldoende voedsel in de nabijheid. Dit kon gebeuren omdat de volken waren losgeraakt van het voedsel. Bij het begin van de winterzit zat het volk al links of rechts in de kast en was het tijdens de winter het voedsel gevolgd naar links of rechts. Met gevolg dat nog tijdens de winter het direct bereikbare voedsel verbruikt was. Een dergelijke situatie is te herkennen aan wasmulstrepen die zich alleen uiterst links of uiterst rechts op de bodemla bevinden. Wat nu te doen? Een volk dat het even koud heeft, is beter dan een dood volk. Met andere woorden: open de betreffende kast, verwijder twee raten vol voer van de zijde waar de tros zich niet bevindt, schuif de raten op en hang de raten met wintervoer nu aan de andere zijde tegen de tros. De bijen zijn u dankbaar als wat dekseltjes worden losgekrabd. Een ander gevolg van een langdurige winterzit is, dat er pas begin maart een fraaie dag komt met zon, weinig wind en wellicht nog volop sneeuw aanwezig. De bijen komen massaal naar buiten en velen verkleumen in de sneeuw. Probeert u

het uitvliegen niet te voorkomen door de vlieggaten te sluiten, de nood is waarschijnlijk heel erg hoog. Leest u het bovenstaande over noseema nog maar eens door.

Inballen van de koningin

Nog een stukje mogelijke misère, het inballen van de koningin. U leest in alle bijenboeken dat het vooral bij de eerste inspecties kan voorkomen, vandaar dat ik het even aanhaal. In mijn ruim veertigjarige imkerpraktijk heb ik er echter nog nooit iets van gemerkt (ondanks heel vroegtijdig openen van de kasten in de beginjaren, foei). Dit wellicht als kleine geruststelling. Blijft de vraag waarom de bijen nu juist het enige moederdier lijken te vermoorden door in een dichte kluwen om haar heen te dringen. Antwoord: reden onbekend. Mijns insziens heeft het te maken met een onevenwichtige opbouw van het bijenvolk in het vroege voorjaar. In een volgroeid bijenvolk komt een grote schare jonge voedsterbijen voor die de koningin omringen, haar voeren, belikken en zorgen voor overdracht van feromoon. Aan het einde van het koude seizoen bestaat een bijenvolk hoofdzakelijk uit oude bijen. Ook in bevruchtingsvolkjes met jonge koningin en hoofdzakelijk oude bijen komt inballen vaker voor. Je bent geneigd te denken aan een stress-situatie in een bijenvolk hetgeen door verstoring nog in de hand wordt gewerkt. Bovenstaande theorie is echter niet wetenschappelijk onderbouwd, dus houdt u het maar op hersenspinsels van uw rubriekschrijver. Maar er zijn ook positieve waarnemingen te doen. Vindt u op de bodemla al klompjes stuifmeel dan weet u dat de bijen flink actief zijn geweest en als u er een loupe bijpakt, kunt u nu reeds een of meerdere minuscule wasplaatjes vinden. Zijn ze afkomstig van een bij, die net als de imker, al droomt van het voorjaar?

Het weer in de maand maart

Maart, lentemaand, genoemd naar Mars, de krijgsgod der Romeinen. Het jaar begon bij hen oorspronkelijk met deze maand die dus de eerste was. Een oude benaming is ook Dorremaand, naar de god Thor aan wie deze maand bij onze voorouders gewijd was. Weerkundig gezien is het een van de wisselvalligste

Jaar	Zon	(uren)	Neerslag (mm)	Max.Temp.
1987	zonnig	(125)	nat (80)	zeer koud (5,3)
1988	zeer somber	(65)	zeer nat (118)	normaal
1989	normaal		zeer nat (92)	zeer zacht (11,5)
1990	zeer zonnig	(145)	normaal	zeer zacht (12,0)
1991	normaal		droog (20)	zeerzacht (11,9)

maanden met lentewarmte en ijzige winterkou. Het laatste vonden we in de eerste drie weken van het jaar 1987. Vooral het noordoosten van ons land kreeg het toen zwaar te verduren. De gemiddelde maximumtemperatuur bedroeg daar toen net 1 graad en er kwamen maar liefst zes ijsdagen voor. Bekijken we de temperatuurreeks sinds 1706 dan blijkt maart 1991 recordwarm te zijn geweest voor de gemiddelde temperatuur berekend uit uurlijkse waarnemingen. Het jaar 1990 werd daarbij zelfs voorbijgestreefd. De zes warmste maartmaanden op een rij sinds 1706 zijn: 1991, 1990, 1957, 1989, 1981 ... 1750. Het karakter van het maartweer van de laatste vijf jaar uitgezet tegen het landelijk gemiddelde aantal uren zon 107, hoeveelheid neerslag 49mm en gemiddelde maximumtemperatuur 8,1°C was als volgt.

Excursie naar Broeder Adam

De Buckfastvereniging organiseert deze zomer een excursie naar de Buckfast Abdij.

Vertrek: woensdag 19 augustus. Terug: zondag 23 augustus.

De volgende punten staan op het programma:

- bezoek aan de Honeyfarm (vorige keer een succes!)
- rondrit Dartmoor
- bezoek Buckfast Abdij
- bezoek teeltstation
- bezoek Buckfast Butterfly Farm
- diner op de Abdij
- afscheidsdiner aan boord op de terugreis.

De kosten worden geraamd op ± f 455,- p.p. (incl. reis- en ongevallenverzekering en annuleringsverzekering). De reis geschiedt per bus via Hoek van Holland-Harwich v.v. (Stena Line: vierpersoonshutten + douche/toilet).

Er wordt in Exeter overnacht (incl. twee warme maaltijden).

Opgave bij dhr. J. Kienstra, Van den Stratenweg 8, 9163 HT Nes (Ameland). Tel. 05191-2644. Graag schriftelijk opgeven (uiterlijk voor 15 april a.s.). Telefonische informatie tussen 17.00 en 18.00 uur. Wie het eerst komt, ...